

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI
EGYETEM
LUDOVIKA

KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI INTÉZET

TÁJÉKOZTATÓ

a közigazgatási szakvizsga

Általános közigazgatási ismeretek

III. modul:

ÁLTALÁNOS ÁLLAMHÁZTARTÁSI ISMERETEK

című tananyagát érintő változásokról

Budapest, 2023. február 28.

Tisztelt Vizsgáló!

A Nemzeti Közszerológáti Egyetem (a továbbiakban: NKE) jogszabályban rögzített feladata, hogy a közigazgatási szakvizsgához kapcsolódó ismeretanyagot időközönként hatályosítsa. A közigazgatási szakvizsgáról szóló 35/1998. (II.27.) Korm. rendelet 3.§ (3) bekezdése kimondja, hogy a követelményrendszeren alapuló tananyagot az NKE – különösen a jogszabályi változásokra tekintettel – rendszeresen, de legalább évente felülvizsgálja, és szükség esetén aktualizálja.

A jogszabályi kötelezettségen alapuló hatályosítást, a tananyag átdolgozását a Nemzeti Közszerológáti Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézete (a továbbiakban: NKE KTI) a 2023. január 01-jéig kihirdetett jogszabályok alapján zárta le. Az NKE KTI fontosnak tartja, hogy közszerológáti tisztviselők ismereteiket hatályosított tananyag alapján sajátítsák el és a 2023. márciusi vizsgaidőszak folyamán már a tankönyv lezárása, korábbi hatályosítása óta bekövetkezett jogszabályi módosulások is megjelenjenek a tananyagokban, s egyben a számonkérés alapját is képezzék.

A tananyag-kiegészítő dokumentumban minden az adott fejezetcímen belül végrehajtott módosítást az oldalszám és bekezdés feltüntetésével dőlt betűtípussal vastagon kiemelve jelöltük. Az új hatályos szövegrészek pirossal szedve találhatóak, míg a hatályát veszített részek fekete áthúzással vannak jelölve. Az egyes módosítások indokolása dőlt betűvel az adott módosított szövegrészt követően került rögzítésre. A bemutatott változások tankönyvekbe történő átvezetéséről március hónapban gondoskodunk.

A tananyag-kiegészítő dokumentum kibocsátásával az NKE KTI segítséget kíván nyújtani, hogy a közigazgatási szakvizsgára Ön a lehető legnagyobb készen tudjon felkészülni.

Eredményes felkészülést és sikeres vizsgát kívánunk!

Budapest, 2023. február 28.

**Nemzeti Közszerológáti Egyetem
Közigazgatási Továbbképzési Intézet**

1.1. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS FOGALMA, RENDSZERE

A 7. oldalon a szerkezeti egység utolsó előtti bekezdése alábbiak szerint módosul

Központi költségvetési szervek például az egyes minisztériumok, de ugyanúgy központi költségvetési szervek, s mint ilyenek, az államháztartás központi alrendszerébe tartoznak a fővárosi és **vár**megyei kormányhivatalok vagy például a Központi Statisztikai Hivatal.

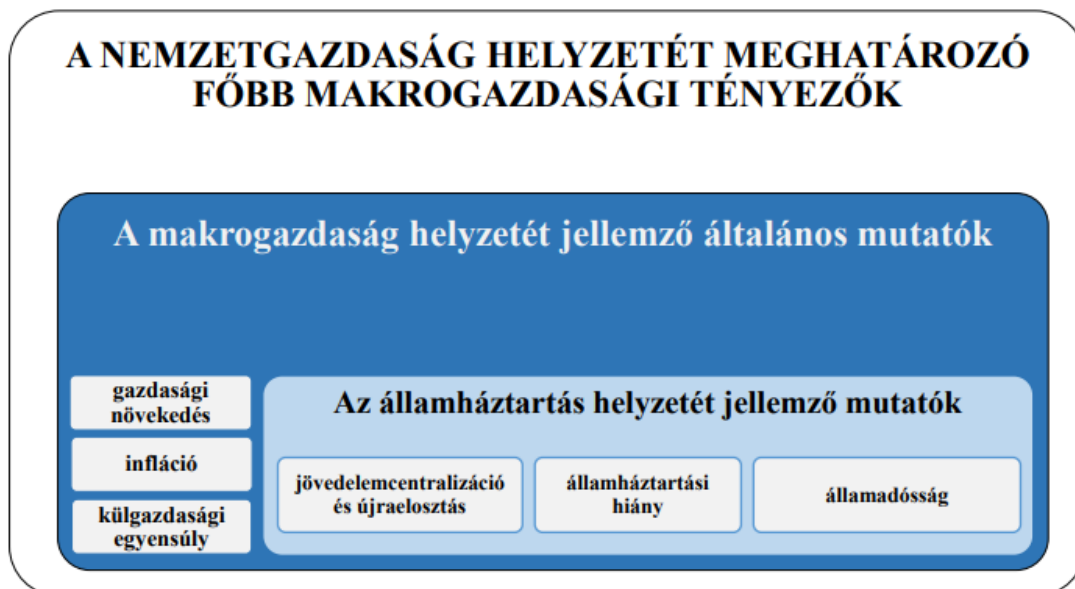
Indokolás: Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása 4. cikk. Hatályos: 2023. január 1.

1.3. A NEMZETGAZDASÁG HELYZETÉT MEGHATÁROZÓ FŐBB MAKROGAZDASÁGI TÉNYEZŐK ÉS AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS KAPCSOLATA

A 9. oldalon a szerkezeti egység szövege az alábbiak szerint módosul

Egy-egy ország gazdasági helyzetének átfogó bemutatásakor általában néhány – általánosan elfogadott – fő makrogazdasági mutatóval találkozunk, amelyekkel az adott országban zajló gazdasági folyamatokat jellemzik, s amelyek **alapvetően meghatározzák az ország államháztartásának helyzetét**. Ezek egy része a nemzetgazdaság egészéről, a legfontosabb makrogazdasági folyamatokról ad információt, **s vannak közöttük olyanok is, amelyek kifejezetten az államháztartás helyzetét jellemzik**. Közülük e tananyagban a nemzetgazdaság éves összjövedelmével, a gazdasági növekedéssel, az infláció mértékével, illetve a külgazdasági egyensúlyt jelző mutatókkal foglalkozunk. Ennek oka, hogy Ezek a makrogazdasági mutatók egy adott országon belül alapvetően meghatározzák az államháztartás helyzetét.

Néhány mutatót különösen fontossá tesz, hogy az úgynevezett maastrichti kritériumok meghatározzák azon értéküket, amelyek elérése (majd megtartása) feltétele annak, hogy egy ország az európai uniós valutaközösséghez csatlakozzon. Ilyen kritériumot az inflációra, a hosszú távú hitel kamatlábjára, az árfolyamra, a fiskális mutatók közül pedig az államháztartási hiányra és az államadósság mértékére vonatkozóan állapították meg.

2. ábra: A nemzetgazdaság helyzetét meghatározó főbb makrogazdasági tényezők⁵

Néhányat különösen fontossá teszi az, hogy az úgynevezett maastrichti kritériumok meghatározzák azon értéküket, amelyek elérése (majd megtartása) feltétele annak, hogy egy ország az európai uniós valutaközösséghez csatlakozzon. Ilyen kritériumot az

inflációra, a hosszú távú hitel kamatlábára, az árfolyamra vonatkozóan állapítottak meg, a fiskális mutatók közül pedig az államháztartási hiányra és az államadósság mértékére. A reálgazdaság általános helyzete és az államháztartási gazdálkodás között igen szoros és kölcsönös összefüggés van. Az egyik oldalról a gazdasági növekedés, az infláció, a külgazdasági egyensúly alakulását az államháztartás tervezési bázisaként indokolt felfogni, mivel döntően befolyásolják a jövedelemtulajdonosok pozícióit, ezáltal pedig az államháztartás bevételi és kiadási lehetőségeit. A másik oldalról a jövedelemcentralizáció és újraelosztás, az államháztartási deficit, illetve az államadósság mértéke jelentősen befolyásolja a nemzetgazdaság többi szereplőjének helyzetét, ezáltal a reálgazdasági mutatók alakulását. A kölcsönös összefüggéseket és a mutatók tartalmát szükséges megismerni és megérteni.

Indokolás: A tananyag tartalmi-logikai összefüggéseinek megteremtése a közérthetőség biztosítása céljából

1.3.2. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS HELYZETÉT JELLEMZŐ MUTATÓK

A 13. oldalon az 1.3.2.2. Az államháztartási hiány c. szerkezeti egység szövegének harmadik bekezdése az alábbiak szerint módosul

1.3.2.2. Az államháztartási hiány

Ha egy tagállamban a költségvetési hiány a megengedett küszöbértékét meghaladja, uniós szinten úgynevezett túlzotthiány-eljárás indulhat (Excessive Deficit Procedure, EDP). Magyarország az Európai Unióba történő felvételét követően (2004) rögtön a túlzotthiány-eljárás alá került. Három év kitartó, következetes, új alapokon nyugvó gazdaságpolitikájának eredményeként az Európai Bizottság 2013. május 29-i ülésén Magyarország kikerülését javasolta a túlzotthiány-eljárás alól. A pénzügyminiszterek tanácsa (ECOFIN) június 21-i ülésén döntött a Magyarország elleni túlzott deficit-eljárás megszüntetéséről.

Indokolás: A tananyag megértéséhez nem szükséges tartalom törlése.

A 13. oldalon az 1.3.2.3. Az államadósság c. szerkezeti egység szövege az alábbiak szerint módosul

1.3.2.3. Az államadósság

Az állami deficit finanszírozása más szereplőktől való hitelfelvétellel, illetve állami kötvények kibocsátásával történik. Az államháztartás korábbiakban ily módon felhalmozott tartozásait, amelyekkel belföldieknek vagy külföldieknek tartozik, államadósságnak hívjuk. **Az államadósság részét képezi az államháztartás központi alrendszerének, az államháztartás önkormányzati alrendszerének és a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek egymással szembeni kötelezettségeinek kiszűrésével számított valamennyi adósság.**

Az államadósság lényegében az államháztartási hiány kumulálódásából adódik. Az államadósság a törvényi szabályozás szerint csak az államháztartás hiányának mértéke szerint nőhet. Ezt az európai uniós jogi aktusok is előírják, de az adott ország jól felfogott érdeke is ezt diktálja. Az államadósságot is a GDP arányában szokták megadni, és az az Európai Unió által elvárt követelmények szerint célszerű, ha aránya 60% alatt stabilizálódik. Az államadósság bruttó összege – ha az államháztartás deficitese – folyamatosan nő, de a GDP-hez viszonyított aránya – ha a GDP növekedési üteme gyorsabb, mint az adósság növekedési üteme – csökken. **Lényeges, hogy az államadósság GDP-arányos emelkedésének megállítása egyrészt a gazdasági növekedés (GDP) emelésével, illetve a nominális hiány halmozódásának megállításával lehetséges.** ~~Ez volt a helyzet hazánkban a kilencvenes évek közepétől kezdődően egészen 2001-ig, és már~~

2000-ben 60% alatti – azaz a maastrichti kritériumnak megfelelő – értéket sikerült elérnünk. Az államadósság kezelése érdekében végzett pénzügyi műveletekről az államháztartásért felelős miniszter az Államadósság Kezelő Központ útján gondoskodik.

Az 1970-es évektől mutatható ki az a világos és egyértelmű tendencia, hogy a fejlett piacgazdaságok kormányai is eladósodnak. A rendszerváltozás idejére a magyar államadósság 21 milliárd dollárt tett ki. Az 1990-es évek végén, az új évezred legelején az adósságállomány jelentősen mérséklődött, konszolidált szintet ért el. Magyarország nemzetközi pénzügyi szervezetekre való ráutaltsága jelentős mértékben visszaszorult. Hazánknak a kilencvenes évek közepétől kezdődően egészen 2001-ig, és már 2000-ben is 60% alatti – azaz a maastrichti kritériumnak megfelelő – államadósság mértéket sikerült elérni. 2002 ősztől azonban a magyar államadósság gyarapodása hihetetlen mértéket öltött, 2008-ban már meghaladta a 72%-ot. 2008. őszén a Nemzetközi Valutaalap, a Világbank és az Európai Központi Bank 25 milliárd dolláros konzorciális készenléti hitelével sikerült elkerülni a nyilvánvaló államcsődöt. 2010-re az államadósság a GDP 82%-a fölé emelkedett.

2010 nyarától az **Az** államadósság mérséklését meghatározó követelményként az Országgyűlés 2011-ben megalkotta a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényt (a továbbiakban: stabilitási törvény). Az államadósság kezelése érdekében végzett pénzügyi műveletekről az államháztartásért felelős miniszter az Államadósság Kezelő Központ útján gondoskodik.

Indokolás: A tananyag tartalmi-logikai összefüggéseinek megteremtése, a felesleges szövegismétlés törlése.

2.2. ÁLLAMHÁZTARTÁSI GAZDÁLKODÁSI ALAPELVEK

A 17. oldalon 3. ábra az alábbiak szerint módosul, és a 20. oldalon a 2.2.3. A BESZÁMOLÁSRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB ALAPELVEK c. szerkezeti egység az alábbi utolsó bekezdéssel egészül ki

Az államháztartási gazdálkodás alapelvei		
tervezés	gazdálkodás	beszámolás
<ul style="list-style-type: none"> • fenntarthatóság és egyensúly elve • teljesség elve • egységesség és áttekinthetőség elve • valódiság elve • részletezettség elve • globális fedezet elve • a vállalkozás folytatásának számviteli alapelve 	<ul style="list-style-type: none"> • nyilvánosság elve • költségvetés alapján történő gazdálkodás elve • programozás elve • felhasználási kötöttség elve • közbeszerzési kötelezettség elve • támogatások korlátozásának elve 	<ul style="list-style-type: none"> • bruttó elszámolás elve • ellenőrizhetőség elve • egységesség és áttekinthetőség elve • teljesség elve • részletezettség elve

2.2.3. A BESZÁMOLÁSRA VONATKOZÓ LEGFONTOSABB ALAPELVEK

A tervezés alapelveinél említett egységesség és áttekinthetőség elve, teljesség elve és részletezettség elve értelemszerűen a beszámolásra is vonatkozik.

Indokolás: A tananyag szövege és az ábra közötti tartalmi-logikai összefüggés pontosítása a közérthetőség biztosítása érdekében.

2.4. MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI STABILITÁSA

A 25. oldalon a szerkezeti egység harmadik bekezdése törlendő

A stabilitási törvény alapján az **államadósság** részét képezi az államháztartás központi alrendszerének, az államháztartás önkormányzati alrendszerének és a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek egymással szembeni kötelezettségeinek kiszűrésével számított valamennyi adósság. Az államadósság lényegében az államháztartási hiány kumulálódásából adódik. Lényeges, hogy az államadósság GDP arányos emelkedésének megállítása egyrészt a gazdasági növekedés (GDP) emelésével, illetve a nominális hiány halmozódásának megállításával lehetséges. A maastrichti költségvetési fegyelemre vonatkozó kritériumok a GDP arányos hiány mértékét maximum 3% ban állapítják meg, míg a kívánatos államadósság GDP arány 60% alatti. Tehát a stabil államháztartási státuszt külső, európai uniós és belső magyar jogrendbeli tételek egyaránt szabályozzák.

Indokolás: A felesleges szövegismétlés megszüntetése (lásd: 1.3.2.3. Az államadósság)

2.5.2. AZ ÁLLAMI VAGYON

A 31. oldalon a második bekezdés szövege az alábbiak szerint módosul

Az állami vagyon felügyeletéért, az állami vagyonnal való gazdálkodás szabályozásáért a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli **gazdaságfejlesztési** miniszter a felelős, aki a feladatait a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. közreműködésével látja el. A nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli **gazdaságfejlesztési miniszter** felel továbbá – egyebek mellett – a fejlesztési banki eszközökkel megvalósuló fejlesztésekért, feladatait a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. közreműködésével látja el.

Indokolás: A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 82/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 103. § (1) bekezdés 7-8. pont. Hatályos: 2022.05.25.

3.1.1. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS BEVÉTELEI, KIADÁSAI ÉS TARTALÉKAI

A 37. oldalon a 8. ábra és a hozzá tartozó lábjegyzet az alábbiak szerint módosul

8. ábra: A központi költségvetés főbb bevételei¹

Indokolás: A szakmai tartalom és az ábra összhangjának megteremtése, az időtállóság biztosítása.

3.2. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS PÉNZÜGYI ALAPJAI

A 42. oldalon az utolsó előtti bekezdése alábbiak szerint módosul

Az Egészségbiztosítási Alap irányításával kapcsolatos feladatokat az egészségbiztosításért felelős miniszter látja el a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő, mint jogszabályban kijelölt kezelő szerv közreműködésével. A Nyugdíjbiztosítási Alap kezelő szerve a Magyar Államkincstár. A közvetlen ügyfélkapcsolattal járó ügyfélszolgálati feladatokban (például táppénz, gyed, nyugdíj stb. igénylése) a fővárosi és **vár**megyei kormányhivatalok is részt vesznek.

Indokolás: Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása 4. cikk. Hatályos: 2023. január 1.

3.3. AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOK

A 42. oldalon a jelenleg működő elkülönített állami pénzalapok felsorolásának első pontja a következők szerint változik

- *Gazdaság-újraindítási **Nemzeti** Foglalkoztatási Alap:* a foglalkoztatáshoz, a munkanélküliséghez, a képzési rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó pénzeszközök összevonásával, egységes kezelésével az álláskeresők ellátásának biztosítása, a foglalkoztatás elősegítése, a munkahelyteremtés, a munkahelymegőrzés, a munkaerő alkalmazkodásának és az álláskeresők munkához jutásának támogatása, a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetek munkavállalói szociális biztonságának elősegítése, a képzési rendszer fejlesztésének támogatása, korhatár előtti nyugellátás kifizetésének részbeni finanszírozása,

Indokolás: A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 39.§ (2) bekezdése. Módosította a Magyarország 2023. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2022. évi XXIV. törvény 5.§ 1. pontja. Hatályos: 2023. január 1.

4.1. A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSÁNAK JOGISZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZETE

A 45. oldalon a második és harmadik bekezdése az alábbiak szerint módosul

Az ezredfordulót követően elsősorban az önkormányzati feladatellátás alulfinanszírozása, valamint a pénzügyi szabályozatlanság következtében pénzügyi instabilitás keletkezett. Az önkormányzati alrendszer 2002–2008-as időszakban kialakult adósságállományának konszolidálására 2011 és 2014 között került sor.²⁸ Így 2011-ben **az akkor még** megyei önkormányzatok, majd 2012–2014 között a **helyi,** települési önkormányzatok adósságállományának rendezése is megtörtént. Ezzel az önkormányzatok a kigazdálkodhatatlan adósságállománytól megszabadultak. 2010-től és területi közigazgatási rendszer teljes átalakítása során a helyi önkormányzatok által ellátott államigazgatási feladatok jelentős része átkerült a fővárosi, **vár**megyei kormányhivatalokhoz, továbbá egyes közszolgáltatást ellátó intézmények (iskolák, egyes szociális szakellátási intézmények és járóbeteg-szakellátást biztosító egészségügyi intézmények) fenntartása ugyancsak állami hatáskörbe került.

¹ Forrás: Készítette: dr. Nagylaki Csilla a tananyag 2023. évi hatályosításához

A feladat- és adósságcentralizáció hatására az önkormányzatok gazdálkodása kiegyensúlyozottabb lett, így indokolt, hogy a korábbi intézményfenntartói funkcióik megszűntével a település gazdasági fejlesztésében töltsenek be meghatározó szerepet. A **vármegyei** önkormányzatok a területfejlesztésben töltenek be kulcsszerepet.

Indokolás: Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása 4. cikk. Hatályos: 2023. január 1.

4.2.1. A HELYI ÖNKORMÁNYZAT BEVÉTELEI, KIADÁSAI

A 13. oldalon a 4.2.1.3. Átengedett megosztott bevételek c. szerkezeti egység szövege harmadik az alábbiak szerint módosul

4.2.1.3. Átengedett megosztott bevételek

Az átengedett, megosztott bevételek körét és mértékét a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg. Jelenleg átengedett, megosztott bevétel:

- a ~~gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a;~~
- a termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni – a települési önkormányzat által beszedett – személyi jövedelemadó 100%-a;
- a települési önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a;
- a fővárosi és **vármegyei** kormányhivatal által a települési önkormányzat területén – a veszélyhelyzet kihirdetését megalapozó eseménnyel összefüggésben jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok kivételével – kiszabott és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a;
- a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre (a továbbiakban: közlekedési szabályszegés) tekintettel kiszabott – a bírságot kiszabó szervre tekintet nélkül – közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a, ha a behajtást, illetve a végrehajtást a települési önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva foganatosította;
- a települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.

Indokolás: Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény 42.§ (1) bekezdés, valamint Magyarország Alaptörvényének tizenegyedik módosítása 4. cikk. Hatályos: 2023. január 1.